

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Kolek (štampelj) znesse vselej
30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu
hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in saboto.

Pastirska poslanica škofovska

do duhovstva in ljudstva prusko-nemške države.
(Konec.)

V poslanici svoji povedó nemški škofje najpred, da je v ječo djan nadškof Pozenski. „Pregrešek njegov, pravijo, prečastni tovarši, je le ta, da je on — zvest dolžnostim svojega po Bogu mu izročene pastirstva — rajši hotel vse trpeti, kot izdati prostost cerkve božje, ter zatajiti katoliško resnico, katero je zveličar potrdil s svojo drago krvijo. Ta žalostna dogodka nas priganja, da porabimo prostost sedaj, dokler še smemo, ter v tem resnobnem času do vas, mili bratje v duhovstvu, in do vas vseh, ljubi verniki, spregovorimo nekatere besede v poduk in spodbudo.“ Na to oporekajo škofje „slovesno pred Bogom, svedokom in sodnikom vesti in pred vsim svetom“ dvojnemu očitjanju, da so puntarji, uporniki zoper deželno oblast, in da oni brez vesti in brez srca katoliško cerkev na Nemškem, duhovščino in ljudstvo, pripravljajo v sedanje hude stiske in težave.

Kadar v preganjanju krščanske matere in očetje svojim otrokom niso hotli prigovarjati, naj darujejo lažnjivim malikom in otmejo tako si življenje, so poganski trinogi očitali jim, da so brez srca in neusmiljeni do njih; ravno tako očitajo pruskim škofom zdaj Bismark, Falk in drugi pruski in nepruski plačani časniki. Javno skažejo prusovski škofje, da se jim po krivici očita, da so uporniki zoper državno oblast, kateri spolnujejo spoštovanje in pokornost v vseh pravičnih rečeh; novih postav pa ne morejo podpirati in izvrševati vsled aposteljskega pravila: „Boga moramo bolj slušati kot ljudi.“ Pogumno spominjajo na to, da so popred prosili in svarili,

ali — zastonj. „Mi, pravijo, in vsi katoliški kristijanje jim spričujejo resničnost njih besedi, mi nismo krivi žalostnega ter pogubnega prepira, kateri je prišel med obema, od Boga človeštvu v prid postavljenima oblastima, med cerkvijo in med od Boga postavljeno posvetno gosposko in kateri je vesti zvestih in poštenih podložnikov na milijone pahnil v preveliko zmešnjavo. Vest verno poslušati, presvete dolžnosti od Boga prejete službe dopolnovati, vere v djanju ne zatajiti, na božje in človeške pravice zastavljeno, po zgodovini, pogodbi in kraljevski besedi zagotovljeno prostost cerkve in krščanske vesti braniti, vsilovanja državne oblasti v oblast cerkveno odbijati, to ni puntarija in to ne spričuje nobenega upornega duha . . . Bog ve, koliko smo trpeli in še trpimo, gledé na velika zla, ki so že zadele mnoge tako vrle in vestne mašnike, in kolikanj želimo, da bi to trpljenje zadevalo samo nas, pa nobenega nam izročeneh. Ali to nas ne sme nagibati, da bi delali zoper našo vestno dolžnost!“

Pruški škofje, razkazavši nasprotje med postavami majnikovimi pa med naukom cerkvenim, pravijo tudi: „Kar najbolj pojasnjuje, da se državni oblasti ne more dopustiti, segati v oblast cerkveno, je to, da je nedavno država moža, kateri sploh znane nauke katoliške vere tají, za katoliškega škofa spoznala in potrdila. . . To pač ni nič drugega, kot katoliško cerkev vredovati hoteti očitno po protestanških nazorih in razmerah. Kakor se po nazoru protestanškem v njih sredi dopuščajo bistveno različne verske stranke in spoznave, tako hočejo tudi v katoliški cerkvi, da ne le različne verske spoznave, temuč tudi po veri različni škofje in morda celo papeži — kot vlad-

niki onih verskih spoznanj naj bodo v njej drug poleg drugega. Kje so kdaj doživeli kaj takega od one dobe, kar je cesar Konstancij katoliški cerkvi vsiloval arijevske škofe? Resnično, če vstavi, ki tak sad rodi, in zakoniku, ki sekiro katoliški cerkvi na korenino nastavlja, odrekamo svojo podporo, tedaj ne ravnamo brez srca in brez vesti proti od Boga nam izročeni duhovnom in vernikom, marveč izvršujemo le, kar nam ukazuje vestna dolžnost; toda srce nam krvavi o gnjusobi razdjanja, katero preti naši sveti cerkvi in našemu katoliškemu ljudstvu. Kaj pač drugega, kot moč vesti, moč naše vere in neogibna dolžnost more nas nakloniti, da sprejemamo nase najhujše nadloge in težave, brez nade na človeško pomoč? Kaj nas le čaka? Zguba našega premoženja, ječa, morebiti prezgodnja smrt v ječi. In naših dobrih, v veri trdnih duhovnov, kaj čaka njih? Zguba njihovih služb, pregnanje iz njih občin, trde kazni in ječa. Kaj čaka našega katoliškega ljudstva, kadar bode, brez svojih škofov in duhovnov, blagosti svoje svete vere čedalje bolj pogrešalo? — Le z grozo moremo misliti na to.“

Škofje pojasnjujejo potem nove cerkvene postave, katere se jim pripravljajo, katere pa katoliško cerkev na Prusovskem naposled zatreti morajo, ter določno kažejo, kako po krivem se jim očita, da so lakomni časti, gospostva, zemeljskega vladarstva. „Mi katoliški škofje, pravijo, smo bili že v šoli bridkihkušenj, in ne da bi hotli zniževati krono in državno vlado, marveč smo vedno pripravljeni, k vsakrati dopuščeni ozirnosti in prijenljivosti v duhu tistega, ki je prišel na svet, da nas je z besedo in v djanji učil ponižnosti in da nam je prinesel mir. Nič pa ne mo-

Podlistek.

Trije izvrstni sadjerejci.

1.

Gregor Rovtar,

bivši župnik pri sv. Lenartu.

Ko sem bil še mlad, je bil Gregor Rovtar fajmošter pri sv. Lenartu v nekdanji selski fari. Rad je streljal zajce in medvede, pa je bil tudi velik prijatelj sadjereje. Še dobro se spominjam, kakošne grinte in meline so bile okoli šentlenarške duhovne hiše. Rovtar se je lotil teh pustih krajev, je dal vse globoko prekopati, kamenje v kraj spraviti, jih večkrat dobro pognojiti, ter lepo obdelane prostore z drevesi nasaditi, katere je potem pocepil z žlahnimi cepljenci, katere je neki dobival iz svoje moravške domačije. Kmalo je postal iz nekdanjih grint in melin lep saden vrt okoli duhovne hiše. Že petdeset let je preteklo, kar je gosp.

Rovtar zasadil ta vrt, in zaporedoma za njim so vživali ondodni duhovni lepo sadje, ter so prisajali, kar se je obletelo in posušilo. Posebno čudno sadje rodi neko drevo tega vrta. Gosp. Primož Remic, nekdanji župnik pri sv. Lenartu, mi je pravil, da tisto hruševno drevo, ki je ljudem najbolj na spasu, rodi tako sadje, da surovega živa duša ne more vživati, zato jih je on prešičem kahal; ko je pa videl v pomijeku lepe rumene hruške kuhane, pokusi eno, in glej — kuhane so bile prav dobre in okusne.

2.

Janez Majnik,

župnik v Žireh.

Kakor je Gregor Rovtar šentlenarške puštinje predelal v lep saden vrt, katerega je že nekaj sam vžival, in ga bodo njegovi nasledniki vživali še dolgo, ravno tako je gosp. Janez Majnik spremenil grde luže pred žirovsko duhovnico v lep saden vrt. Koder so nekaj žabe kvakale, rastejo zdaj od 1856. leta

sem prav žlahna drevesa, katere je on prvi v moji drevesnici Predvorom kupil. Res ga je naprava tega vrta stala veliko truda, pa vrt je zdaj narejen, in njegovi nasledniki ga bodo vživali, spominjaje se g. Janeza Majnika.

Kdor je kdaj skozi Žire hodil, se gotovo še spominja grdih mlakuž, ki so stale pred žirovsko duhovnico, zdaj pa je ondi lep vrt zasajen s prežlahnim drevjem. Kako pa je g. Majnik luže v vrt spremenil? Dal je navoziti debelega kamenja in ga je tako zložil, da je voda lahko med njim se prehajala. Na to kamenje je dal navoziti bolj drobnega, pa ne tako, da bi bil spodnjo zagostil in vodo vzdignil, in vrh tega je navozil še bolj drobno kamenje, potem pa prav debele prsti. Tako tedaj na vrhu rastejo drevesa, v globočini pa se voda sprehaja, kar drevesom do zdaj prav dobro tekne.

3.

Friderik Homan,

trgovca v Radolici.

Enako prejšnjima dvema je napravil gosp.

remo storiti, nič privoliti, nič molče sprejeti tega, kar je zoper našo vero in našo vest. In tedaj, mili sobratje, dragi katoliški kristjanje, poslušajte še tri opomine iz očetovskega srca, ker morebiti skoraj ne bomo več mogli govoriti k vam.“

Na to nasledvajo opomini, naj trdni ostanejo v veri, kakor doslej tudi tedaj, ko škofje in njihovi namestniki ne bodo mogli več vladati cerkve Božje, kadar bodo katoliške srenje brez dušnih pastirjev, brez službe Božje, naj tedaj spoštovanja in dolžne pokorščine do gosposke nikakor ne opustijo, naj v zaupanju do Boga nikdar ne omahujejo, naj za vladarja, za očetnjava, za potrebe cerkve in njenega poglavarja, za vse škofo in duhovne, vzlasti pa za v ječi zaprtega nadškofa Pozenskega molijo, da bi milost Božja ga tolažila, krepčala in skoro spet sprostila.

Dvanajst je mož apostoljskih, ki so podpisali to pastirsko poslanico, ktera bode v zgodovini ohranila njih imenom neminljivo čast in slavo, preganjavcem katoliške cerkve na Nemškem pa, knezu Bismarku in tovaršem njegovim glasovitost Herostratovo. Nadškof Kolonijski, knezoškof Vratislavski, škofje Limburški, Mogunški, Paderbornski, Kulmski, Trierski, Osnabruški, Friburški, Ermelandški, Minsterski in Hildesheimski — to je slavna dvanajstoričja apostoljska, — to so pastirji, ki so se poslovili tako od svojih vernikov gledé na ječo, ktera jim preti.

Katoličani Avstrijski, tudi nam velja ta poslanica nemških spričevavcev, pravih apostoljskih naslednikov. Tudi nam se napovedujejo nevarnosti, kakoršne pretijo verskim bratom našim po Prusovskem. Molimo ter prosimo, naj jih Bog po svoji neskončni milosti odvrne od naše domovine; ako pa tega nismo vredni, naj vsaj naše škofo ob uri določitve napolni s tistim verskim in mučeniškim pogumom, s katerim so napolnjeni njihovi bratje po Nemškem, da kakor ti porekó tudi oni: „Boljše je, da cerkev preganjanje trpi, kot da — duhovno pokvarjena — v miru živi!“ (P. „Das Recht“ št. 45.)

Avstrijsko cesarstvo.

Iz Renč,*) 23. febr. (Nekaj liberalnemu goriškemu „moniteuru“ v pojasnilo in

*) Zavoljo pičlo odmerjenega prostora smo morali predolgi nam dopis nekoliko skrajšati. Vredn.

Friderik Homan, predstojnik radoliške kmetijske podružnice, na prav slabem svetu okrog svoje hiše v Radolici saden in kuhinjsk vrt. Tam kjer se zdaj gnojniki (Mistbeete) vzdigujejo eden nad drugim, je bil nekdanj prav grd strm rob, in po bregu doli proti cesti pod radoliškim mestom se je videl bel rob, kjer je bel pesek ležal. G. Homan je lovil cestno blato in navaževal drugo šaro, dokler ni bilo dosti prsti, da so drevesa lahko rastla. Ljudje so se iz njega norčevali, rekoč: „zdaj bo pa Homan kmalo obogatel, ker se je tega roba lotil“. G. Homan pa takih zabavljic ni porajtal, temuč je blato in prst navaževal, bregove podzidoval, in zdaj hodi vsa Radolica že zgodaj spomladi k njemu po lepo zelenjavo, in okolica dobiva iz njegovih vrtov vsako leto veliko žlahnih cepičev.

Imenovani trije gospodje nam kažejo, da pridnost vse premaga in malovreden svet lahko predela v rodovitne vrte. Koliko pa je dobrega in rodovitnega sveta, ktereга nihče ne obdela! Koliko je vrtov, pa so prazni! Takim ponudi

obrambo.) Ker se me v 8. št. „Soča“ zopet ljubeznjivo (!) spominja, čes, da sem le jaz kaj tacega zmožen pisati, kar pravi dopis iz Goriškega v 17. št. „Slov.“, ne ménim se z njo zaradi tega v kako polemiko spuščati, ker liberaluši „Sočani“, od prostega naroda le še sem ter tje „Spacapanovci“ zvani, se kot nezmotljivi omiko- in svobodonosci, ne dajo kaj boljšega prepričati, ne dopovedati, da so na krivem potu. Odkar je moja pravda s „Sočani“ (listom) in odborom pri kraji, od tistihmal sipa ta pravcati lazaronski list, ki je vso omiko z vso sodrgo in nesnago mavtarstva vred v „štant“ vzel, kupoma „omikane psovke“ na mojo osebo, ker sem mu lani nekaj liberalušne krvi puščal, tako da je vsled tega obilnega puščanja očitno oslabil in hirati začel. Njeno obnašanje je mehko izobraženo, blizo enako, kakor se hujuje tepeni otrok nad svojim atom, rekoč: „ata je bák (!)“, ker me je karal ali tepel. Taka je, kdor se nezmotljivi „Soči“ zameri in neče po njenih „svobodnjaških dancih“ plesati! Toda tega ne bom na široko dokazoval, marveč navedem nekoliko resničnih dogodkov, da bodo častiti bralci sami sodili.

„Sočani“ so hoteli mene v dosego svojih neblagih namér rabiti, volili so me zato dvakrat v odbor, a ko sem iz njih besed in djanj njih skrite namene spoznal in je po dolžnosti v „Glasu“ in „Zg. Danici“ razkril, mi ni bilo več prostora v tem liberalušnem društvu. Ko bi hinavska „Soča“ še kaj spomina imela in se ne bi bila zares s pametjo skregala, bi jej tudi jaz lahko povedal, zakaj sem se je bil oklenil. Lahkomiselno sem tolmačil njeno geslo: „Pol. društvo „Soča“ obstoji sploh iz katoličanov, sloni na katoliškem stališču in če se ne spušča v verske borbe, ker ni to njegov namen, priznava vendar in spoštuje vse to, kar izvira iz katoliške vere in je v njej vtrjeno“ itd. Ko je pa bilo sem ter tje v „Soči“ čitati, da ona može verske rovarje in radikalce n. pr. Mazzini-a in druge v zvezde kuje in sicer s prav liberalnimi frazami, da njih patriotizem tudi še vernim Slovencem v izgled priporočuje, so tudi meni, kot nekdanj Savlu, ljuške od oči padati jele, spoznavati sem začel, da ona vse svoje tace naravnost v brezverski tabor moli. Kteri še iskrico vere imajoči domoljub mi more tedaj zameriti, ako sem brez vsega obotavljanja tacemu društvu in njegovemu organu, ki sloni na takih verske čute slovenskega naroda ranjujčih načelih, tudi očitno hrbet obrnil, kot katolišk Slovenec? Verski in narodni princip

vsaj polagoma združiti v vzajemno podporo, ker vera brez narodnosti in narodnost brez vere pri nas Slovencih dolgo obstati ne more; to je bil namen, zaradi ktereга sem jaz z drugimi duhovnimi tovariši (40) v „Sočo“ že l. 1869 stopil in dvakrat odborništvo sprejel. Čeravno mi je moja borna plača in pastirska služba tako žrtvovanje komaj dopuščala*). Se ve, da se tega mojega žrtvovanja g. vrednik „Soče“ več ne spominja, kakor tudi ne one napitnice pri izletu goriških čitalničarjev meseca junija 1872 v R., ko mi je on sam vpričo čitalničarjev in mojih farmanov Renčanov „kot prvemu narodnemu duhovniku, djanškemu podpiratelju in dopisniku „Soče“ na Goriškem“ napil, kar je bilo, se ve da, nekoliko pretirano, tako da sem se tega v zvezde kovanja moje osebe sam sramoval.

Pa kar čez noč postal sem „renška baka, polučlovek“ itd., ker nisem hotel več v njen rog: „vse le za svobodo, omiko in napredek“, trobiti. Ko se je še „Soča“ prav po farizejsko kot na katoliškem stališču slonečo hlinila, — kar sem jej pred, žalibog, prelahko verjel, — ko je g. vrednik pri meni za dopise in uvodne članke beračil, tedaj sem mu bil najbolj „politično izobražen narodni in jugoslovansko zgodovino poznavajoči duhovnik!“ To so vam svobodnjaki, ki razumevajo pod imenom „svoboda“, da imajo vsi le po njih svobodorazsipajočih načelih plesati. Svobode drugega boljšega mišljenja in prepričanja ti nezmotljivi svobodnjaki ne pripoznavajo. „Vera je narodu potrebna“, tako je pisala „Soča“ v začetku lanske polemike, a strmi svet! svobodna „Soča“ jo svobodno (!) in naravnost spodkopuje**), in bi jo k večjemu le še v cerkvi ali boljše v katakombah dopuščala, hvali civilni zakon, razdira s tem kršansko moralo in družbini red, se postavlja na stališe konkordatoborcev in prusko-nemških konfesijonelnih postav, ki imajo v dunajski lesenjači na dnevni red priti, psuje duhovščino, stika po grešnih duhovnikih, celó že na Pivki išče take škandale, brez kterih ne more več živeti, kot ne brez vsakdanjega kruha. Španjski Karlisti so jej dihurji, Viktor Emanuel jej je pa vzor, ker je Italijo združil in papeža oropal itd. in potem se še hujuje, da jej nasprotuje ona „sebična klerikalna stranka!“ Pač mora „Soča“ po tolikih udarcih in britkih skušnjah res slonovo kožo imeti, ktero je nekdanj drž. poslancu Črnetu pripisovala. Sad pa, ktereга zdaj „Soča“ s svojim že pred premišljenim razporom bere, naj si le sama sebi in svoji brezozirni in brezverski taktiki pripisuje. Kar je sejala, to zdaj žanje. Kdor veter seje, bo nevihto žel!

Toliko za zdaj „Slovenčevim“ čitateljem v pojasnilo mojega delovanja in izstopa iz liberalne „Soče“.***)

Marka Vales,
kaplan v Renčah na Goriškem.

*) Naj nihče ne misli, da se hočem s tem hvaliti, ampak dozdeva se mi, da je to potrebno tukaj povedati. Pis.

**) Posrebno oni zloglasni „učenjaški zbor“, ki persifluje najsvetejše obrede daritve sv. maše. Pis.

*** Po naših mislih se obširna in resna politika z lističem, ktereга razen pičle trohice na Goriškem nihče ne bere in še po imenu ne pozna, ne splača in ne doseže pravi namen, ker taki obskurni listi iščejo polemike in nagajajo ljudem le iz tega namena, da bi odgovarjajoči jim listi reklamo delali za-nje. Rajši pustimo „Sočo“ svojo pot iti, saj nima daleč do tihe jamice, kjer bo za večne čase zaspala. Vredn.

podpisani iz svoje drevesnice na Breznici prav po ceni mnogoterih sadnih drevesec, in sicer:

a) Visoka drevesa.

1. Jabelka, cepljene češplje, češnje in breskve po . . . 30 do 35 kr.,
2. hruške po . . . 40 „ 50 „
3. orehi in murve po . . . 20 „ 25 „
4. divji kostanji po . . . 30 „ 40 „

b) Pritlikovci.

1. Jabelčni, češpljevi, češnjevi in nešpljevi po . . . 30 kr.
2. hruševi po . . . 30 do 35 „

Pri podpisnem se tudi dobivajo erfurški velikanski špargeljni po 3 kr., in pa jedljiva rabarbara (essbares Rhabarber), nova izvrstna prikuha po 5 kr.

Lovro Pintar,

župnik in sadjerejec

na Breznici, pošta v Lescah na Gorenjskem.

Iz Ormuža, 24. febr. ☉ (Izv. dop.) (Nekaj iz za kulis naših železarjev.) Tukaj imamo podružnico c. k. kmetijske družbe štirsko, od ktere pa le redko kaj slišimo. Vsako leto ima enkrat sejo, a pardon — v dveh letih dvakrat, in to je ob enem tudi občni zbor.

Tukaj bi se dalo kmetijstvo dosti na boljše obrniti, toda naši kmetijski podružnici oziroma odboru prav obilno manjka „dobre volje“. Pa ne bomo se čudili, da naša podružnica razvija tako malo delavnosti, če pomislimo, da pri njej nemškutarji „zvonce nosijo“, kateri pa, se ve da preveč enostransko ravna zoper nas Slovence.

Po pravilih c. k. kmetijske družbe štajarske je ostro prepovedano politikovati pri podružnicah, ker družba in pa podružnica so le edino za povzdigo kmetijstva, kjer se mora brezstransko ravnati; toda naši podružnici so pravila deveta briga. Pri občnem zboru, kadar se volijo odborniki, spravijo nemčurji same „svoje“ v odbor, akoravno so med udi Slovenci, ki so ravno za kmetijstvo mnogo zmožnejši od naših železarjev. Toda nobeden ni tako srečen, priti v odbor. Vzemimo edino le poštarja g. Martinza, ki je ravno toliko zmožen za kmetijstvo, kakor zajec za boben, a vendar v odboru sedi. V tukajšnjem okraju imamo duhovnike, in sicer župnike, ki so skoraj vsi velikoposestniki in praktično in teoretično v kmetijstvu izurjeni, toda nemčurji nikdar ne volijo nobenega duhovnika v odbor; to je že navada naših liberalcev, in ta navada je pri njih železna srajca, duhovna voliti, to bi bila strašna pregreha.

Na zgornjem Štirimskem je pa vse drugače, tamošnji nemci oziroma liberalci so zmernejši od naših; tam volijo duhovnike ne samo za odbornike, ampak celo za predstojnike podružnic; in to je dokaz, da ne tirjajo strankarstva, ampak gledajo na zmožnost; naši železarji pa se strogo držijo svojih klubovih pravil, ki se kratko glasé: „s farji proč.“

Ne bom se jako motil, če rečem, da ravno zaradi takega enostranskega ravnanja naša podružnica nikakoršne delavnosti ne razvija, da število udov peša in podružnica poginja. Izmed Slovencev so samo nekateri Središčani še udje, katerih pa tudi ne bodo dolgo za nos vodili; ker če kakšnega Slovenca med udi ravno imajo, še nad tem spuščajo svoj gadji terorizem, ter ga po sili hočejo izbaciti iz števila udov. Da je to istinito, hočem samo eno prigodbo objaviti, katero sem iz gotovih virov izvedel. Ilustracija je res lepa, ne vem, ali našim „zvoncecem“ v sramoto, ali pa v čast.

Narodnjak R. je prosil pismo, naj ga sprejmejo med ude c. k. kmetijske družbe. To se je tudi zgodilo pri seji, ktero je imela naša podružnica v Središču. Pri tej seji sem bil tudi jaz navzoč, pa da Središčanje ne bi bili podpirali prošnje, bi R. ne bil sprejet med ude; brž ko ne so bili naši „zvonceci“ v strahu, da bi jim R. za kateri čas znal kake „preglavice“ delati; zatega del so hoteli njegovo prošnjo zavreči. Nekaj časa potem, ko je bil R. sprejet med ude, prišel je zaradi nekaterih trgovinskih prestopkov v sodsko preiskavo. Dasiravno se prav nič ni bil pregrešil zoper postavu, kar je tudi celjska sodnija spoznala, ter preiskavo zoper g. R. vničila, je bilo to našim železarjem voda na mlin, in v taboru teh gospodov postalo je veliko veselje, ktero pa ni dolgo trajalo. Zdaj je bil čas maščevati se, hajd proč z njim, zasukajo si toraj rokave ter izbrišejo R. iz šte-

vila udov. Da pa te pravice niso imeli, je razvidno iz tega, ker ob času preiskave še niso vedeli, ali je R. res kaj zakrivil, ali ne. Pa to je bilo našim nemčurjem „gleichgiltig“, kar so obsodili, je obsojeno, punktum! R. ne sme biti več ud c. k. kmetijske družbe, fertig! (Konec prih.)

Dunaj, 2. marca. Časniki objavljajo imenik govornikov, kateri se bodo vdeležili debate o konfesijonelnih postavah. Za postavu se je oglasilo 12 govornikov, zoper nje 28. Med unimi 12 jogri sta tudi 2 poslanca kranjska. „Brencelj“ je dr. Schafferja nekdanje imenoval „Vortänzer“. Tak Vortänzer hoče biti dr. Schaffer tudi na Dunaju pri konfesijonelnih postavah, ker vpisal se je za prvega govornika za te postavu. Vrsto teh čudnih patronov, med katerimi so tudi glasoviti Dittes, Carneri in Wildauer, sklepa zopet kranjski poslanec — dr. Razlag. Razlag, Razlag, v kako družino si zašel! Vrsto govornikov zoper konfesijonelne postavu bode pričel grof Hohenwart. Za njim pridejo naj slavniji možje državnopravne opozicije, kakor Greuter, Weiss-Starkenfels, Čartoriski, Smolka, Herman, Oelz — Smolka je nameraval staviti predlog, naj se debata o konfesijonelnih postavah preloži, ustavoverci se pa temu ne bodo vdali, da si tudi vlada želi, naj se napred dovoli budget. A liberalcem so konfesijonelne postavu važnejše, kakor budget in zato hočejo saj 1. postavu pred budgetom pretresovati. Vlada bo tedaj s svojimi ljudmi imela hud križ zlasti tudi zaradi tega, ker nekateri po vsi sili zahtevajo, da naj se sprejmejo postavu tako, kakor jih je odsek poostril. Zopet eni kakor „Morgenpost“ poroča, svetujejo, naj predaleč ne segajo, ker je znano, da je cesar eden naj odločnejših nasprotnikov posilnega civilnega zakona. Struna je tedaj jako že napeta, bo-li tudi počila? Pri ministerskem predsedniku se je 1. t. m. zbralo več ustavoverskih poslancev, ki so se posvetovali o razpravi nekaterih reči, ktere ima državni zbor rešiti. V misel se je vzelo tudi to, da naj o veliki noči seje za nekaj dni, drugo polovico meseca aprila pa za dalj časa prenehajo, med tem pa zborujejo delegacije. Deželni zbori naj se skličejo 15. septembra, državni zbor pa 15. oktobra, da se o pravem času izdela državni budget.

Česka. Katoliško-politično društvo je imelo 1. t. m. jako sijajen zbor, ktere ga so se vdeležili najveljavnejši možje, kakor knezi Lobkovic, Schwarzenberg, Windischgrätz, grofje Schönborn, Thun, Clam-Martinic, Buquoy, Pergen, Ledebour, Waldstein, baroni Zessner, Hildebrandt, Gudenau, Dobrenski itd. Profesor Bauer je govoril o konfesijonelnih predlogih, Kleist iz Vestfalije o cerkvenih zadevah na Pruskem, knez Lobkovic o modèrnem husitizmu, grof Leo Thun o Stremajerjevih postavah. Med drugim je rekel: „Pravijo, da je cerkev državi sovražna; gotovo je sovražna modèrni državi, ravno tako, kakor nekdanje ajdovski državi, kateri je nasprotovala, pa s tem rešila pravo svobodo.“ Prof. Borovy je predlagal resolucijo, naj se škofom českim izreče vdanost in zvestoba ter pripravljenost za vse žrtve, kar se je zgodilo.

Ogrska. Minister Szlavi je bil 1. t. m. dve uri pri cesarju na Dunaju ter jim naznanil odstop ministerstva. Pa to se še vravno ni zgodilo, ker so cesar rekli, da pridejo med tednom v Pešto, kjer se hočejo odločiti. Brž ko ne, bode prišel Sennyey v novo ministerstvo.

Vnanje države.

Pruska nagajivost proti Francoski prihaja čedalje huji. Kakor poročajo telegrami iz Štrasburga, so tam ustavili vse francoske časnike in jih pregledali. Prusi bi radi pripravili Francoze k vojski, česar pa menda ne bodo dosegli. — Grof Arnim je prevzel poslanstvo v Carigradu, tako piše „Köln. Ztg.“

Francoska. „Presse“ vé povedati, da je grof Chambord postavljen francoski kralj, za smrt zbolel. To ni res; grof je zdrav in srečen na Dunaj došel. — Inicijativna komisija je prevdarjala, bi li ne bilo prav v francosko vojno vtakniti tiste tujce, ki so se vojaščini z doma odtegnili. — Pri volitvah za narodno skupščino bodo, kakor se kaže, izvoljeni republikanski kandidati Lepetit in Ledru-Rollin.

Španjska. Moriones je madridski vladi poročil, da ni mogel predreti sovražnih čet ter prosi novih vojakov na pomoč in novega generala, ki naj bi prevzel poveljstvo. V nekem telegramu do vojnega ministra pravi, da potrebuje 6 batalijonov, 7 baterij in 500 patronov za vsako kanono. Karlisti so med tem hudo prišli mesto Bilbao ter že okoli 1500 bomb v mesto poslali. Tuji konzuli so se iz mesta umaknili, ktero se je po poročilih iz Lisabona že vdalo. Če so ta poročila resnična, tedaj je zmaga Karlistov skoro gotova, ker so angleški bankirji obljubili posoditi jim 4 milijone, kadar vzamejo mesto Bilbao. Za vojskovanje pa je denar ena naj bolj potrebnih reči.

Rumunska. Kak šad obrodi narodna, oziroma državna cerkev, nam je izgled narodna cerkev v Rumunji. Kar namreč oddaja cerkvene službe ministerska volja in vlada le take osebe voli za škofo, ki se odlikujejo po zares ostudnem servilizmu, je rumunska državna cerkev popolnoma propadla in ortodoksno (nezedinjeno grško) duhovstvo je po javnem mnenju zaznamovano že popolnoma za deželno kugo ali egipčansko nadlogo. Vsi listi rumunski — kakoršne koli stranke — trdijo v enomer, da je ta sistema nesrečna deželi in da po nji propade vlada in cerkev, ker se duhovstvo popolnoma spači. Dokaz temu je početje, ktero je ravnokar rumunska policija na dan spravila. V palači rumunskega nadškofa (metropolita) namreč so zasačili kovačnico za ponarejevanje denarja in na čelu ponarejevalske družbe bila sta shismatična popa Cornile in Nistorn; ta družba — v zvezi z židovi (judi) je že leto in dan kovala turške zlate in jih spravljala med ljudi. Dalj časa že je letel sum na to lepo versko družbo, toda iz strahu pred škofom (metropolitom) najmočnejšim državno-cerkvenim velikašem, si policija ni upala preiskati njegove plače tako dolgo, da sta omenjena popa bila zasačena, ko sta ponarejene nič vredne zlate izdajala. Zdaj se le se je upala v palačo in pri preiskani našla ne le mašine, s katero so se zlati kovali, ampak tudi veliko zalogo ponarejenih zlatov po katerih, ki spadajo k škofovemu poslopju in se dotikajo onih zbornih prostorov, v kletih so se ravnokar še le nove postavu zoper take ponarejevalce sklenile. Vsi prebivalci palače, izvzemši metropolita, ki je ob enem predsednik senata, in njegove najbližje družnike, so zdaj zaprti v ječi. Vse je radovedno v Bukarestu, kaj misli vlada odgovoriti na kako interpelacijo zbora, ker se krivda te spačenosti duhovstva po pravici vladi naklada, ki oddaja duhovske službe svojim popolnoma vdanim privržencem. Kar se podrobi, se mora pojesti.

Domače stvari.

(„Slovenec“) je ljubljanski policiji tako všeč, da se je v štirinajstih dneh v torek že v tretje nanj naročila ter pobasala vse liste, kolikor jih ji je v roke prišlo. Ker nam ni jasno, zakaj je konfiscirala zadnjo številko, v kateri smo svarili pred podpisovanjem resolucije, smo se zoper to konfiskacijo pri c. k. deželni sodnji pritožili.

(Katoliško - politično društvo) državne-mu zboru ni odposlalo resolucije, kakor se je s prva nameravala, ampak peticijo ali prošnjo, naj državni zbor izreče, da ni kompetenten o konfesijonelnih postavah enostransko sklepati. Peticije ali prošnje so po temeljnih državnih postavah dovoljene, zato vprašamo deželno vlado, oziroma njenega začasnega vodja kneza Metternicha, misli-li prepovedati tudi podpise na dotično prošnjo? Če se sl. vlada kmalo ne oglasi, nam bode njeno molčanje dokaz, da se peticija sme podpisovati in bomo po tem ravnali. Naj tedaj blagovoli nam kmalo odgovoriti.

(Kaj je omika?) Če prav razumevamo, se „Narod“ norčuje (št. 45) z nekim županom in ga kot bebca popisuje, ki je odpravljal tolovajsko ponočevanje, ktero toliko neznanskih pobojev in vsakterih nesreč v naši deželi vzrokuje! — V ravno tem listu, pa pripoveduje, da so v Jaršah fanta ubili, ker „nij hotel bežati“, in na zadnje čivkne: „Omike treba“. — V čem je tedaj „omika“? — Kdo ne vidi, da ti ljudje imajo ravno toliko doslednosti, kolikor vere? Ako ste pazno brali „Narodovo“ politiko o domačih in tujih deželah, ste se povsod lahko prepričali, da liberalno je njemu to, kar proti-cerkveno. Tako tedaj tudi dobro veste, kakošni liberalci so „Narodovci“. Ako se pomisli, da vsi ti ljudje so v krstnih bukvah katoliških, je očitno, da njihova politika je politika moža „Iškarjota“.

Razne novice.

— Poskus samoumora. Včeraj dopoldne je prišel tujec, boje Grk po rodu, k „Slonu“ v toplice in si prerezal žile na vratu, na rokah in nogah. Našli so še živega, ki je pa imel pripravljeno tudi vrstico, ako bi mu prerezanje žilj ne bilo zadosti, da bi se še — obesil!? Zdaj pa v bolnišnici zdihuje.

— Zmiraj globokeje v žrelo judovstva. Ogrski minister Trefort je dovolil, da v prihodnje zamorejo tudi judovski dohtarji prava delati poskušajo iz cerkvenega prava in imeti naslov „doctores utriusque juris“.

— Škof Zwenger, je dobil od raznih društev oziroma njih odborov že 37 adres, v katerih ga prosijo, da bi se krepko potegoval za pravice katoliške cerkve ter nasprotoval konfesijonelnim postavam.

Iz sodnijske dvorane.

Kmalo pa ni mogla Riesnerca dobiti dosti denarja, gospa Aristoteles se toraj obrne do drugih enakih posredovalk, Izatič, Čimžar, Richter, Comelli, Flora pl. Gariboldi itd. Da bi bilo pa lažje dobiti denarja na posodo, so se obrestni natančno plačevale, manjše glavnice vračale, ako so upniki zahtevali, gospa Aristoteles in njene posredovalke so slepile ljudi s tem, da so pravile, da je bogata gospa, da kupčija z lesom nese velik dobiček, da se denar le za kupčijo rabi, da ima pričakovati veliko dedščino po bogati svakinji, da ima pooblastilo od moža, denarje za kupčijo na posodo jemati, itd. Zlasti pa so se lovili tički na obresti, ktere je plačevala po 5 do 10 gld.

na mesec od 100 gld. Na ta način je naredila kmalo veliko dolga, zlasti ker so njene posredovalke jemale denar, kjerkoli so zvedele, in sicer skoro izključljivo pri ženskem spolu, kateri je s tem iskal postranskega zaslužka.

Ko pa že slednjič na menjice Terezije Aristoteles ni bilo mogoče več denarja dobiti, so se jele menjice ponarejati, to je, Riesnerca in ona sama ste podpisavali imena drugih oseb na menjice, ktere je potem Riesnerca v denar spravljala. Toda to početje je prišlo kmalo na dan, posebno ko glavna posredovalka Antonija Izatičeva, ki je bila največja podpora, nagle smrti umre. Denarja za plačo obresti ni bilo po nobeni ceni več dobiti in ko ženski vidite, da ste pri kraji, pobegnite na Bled in hočete skočiti v jezero. A premislite se in se vrnite nazaj in kmalo potem ji prime sodnija in zapre, ko je bila gospodičina Kuntara izročila ponarejeno menjico, na ktero je bila posodila več znesek.

Sodnijska preiskava je spravila na dan, da je Aristotelovka naredila čez 34.000 gold. dolga, da-si je njeno premoženje zneslo le 300 gold. Od tega denarja pa ni imela dosti, kajti skoro ves denar so požrle visoke obresti in mešeterina; mnogo denarja je znosila tudi v loterijo, nadjajoča se, da bo kaj zadela in tako znebila se dolgov, upnikov in mešetaric. A šlo ji je, kakor že več drugim, prišla je sodnija v roke, ko je glavna mešetarica, Antonija Izatičeva, umrla in njeno premoženje v konkurs prišlo. V preiskavi Aristoteles ni tajila, pač pa Riesnerca, dasiravno je bilo po pričah dokazano, da je Aristotelovko speljala do tega, da je jela ponarejati menjice, ktere je tudi sama Riesnerca pisala in prodajala, denar pa ali sama za-se obdržala, ali pa Aristotelovki dajala. Vse to pa je Riesnerca tajila. Ona je Aristotelovki čez 11.000 gld. denarja preskrbela in s svojimi zvijačami ljudi za ta znesek opeharila.

Ponarejene menjice je, ko so se upniki oglasili, Aristotelovka zamenjala s pravimi, nekoliko jih je tudi mož gosp. Jože Aristoteles plačal ali plačati obljubil.

Iz konečne obravnave, ktera se je pričela v sredo 25. in končala v petek 27. februarja, posnamemo le bolj mikavne reči in predstavimo svojim bralcem le nekoliko bolj markantnih poškodovanih prič kot slike onih usmiljenih „gospá“, ki se pečajo z mešetarijo in denarno „kupčijo“. (Konec prih.)

Umrli so:

27. febr. Amalija Vrhovec, dimnikarsk otrok, 1 1/2 l., — in Genovefa Golob, krojaška hči, 9 l., obe za kozami. — Marija Benkovsky, inst. reva, 75 l., za slabostjo.

28. febr. Janez Usanič, najdenec, 2 l., — in Neža Barles, delavčeva žena, 29 l., oba za kozami.

1. marca. Pavla Vrhovec, dimnikarsk otrok, 4 l., za kozami. — Janezu Jakliču, vrtnarskemu pomagaču, otrok moškega spola, mrtev rojen. — Urša Joh, kuharica, 45 l., za kozami. — Peter Čimžar, delavec, 28 l., za pljučno sušico.

2. marca. Ana Cvek, učiteljska vdova, 79 l., za slabostjo. — Elizabeta Albert, delavka v cigarnici, 29 l., za pljučno sušico.

3. marca. Marija Oblak, postreščekov otrok, za slabostjo. — Martin Skubic, delavec, 56 l., za pljučnim vnetjem. — Sidonija F. A. Zor, hči telegraf. oficijala, 16 l., za kozami.

Eksekutivne dražbe.

11. marca. 1. Jernej Rant-ovo iz Sp. Zdobrave (471 gl.) v Ljubljani.

12. marca. 3. Leopold Puhar-jevo (3700 gl.) v Kranji. — 1. Jož. Herbst-ovo iz Seč (631 gl.) v Kočevju.

Telegrafične denarne cene

4. marca.

Papirna renta 69.65. — Srebrna renta 73.95. — 1860letno državno posojilo 103.80. — Bankine akcije 970 — Kreditne akcije 241.50. — London: 111.25. — Srebro 104.75. — Ces. kr. cekini —. — Napoleon 8.88.

Denarstvene cene.

3. marca.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	69.70	69.80
5% renta v srebru	74.10	74.20
Srečke (lozi) 1854. l.	98.25	98.75
„ 1860. l., celi.	103.80	104.20
„ 1860. l., petinke	109.25	109.75
Premijski listi 1864. l.	138.50	139.—
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	93.—	—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	85.—	89.—
Ogerske po 5%	75.25	75.75
Hrvaške in slavonske po 5%	75.50	77.—
Sedmogradske po 5%	73.50	74.25
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	969	971
Unionske banke	133.25	133.75
Kreditne akcije	242.25	242.50
Nižoavstr. eskomptne družbe	850.—	860.—
Anglo-avstr. banke	149.75	150.25
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	169.50	170.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	—	117.—
„ 50 „ „ „	—	53.—
Budenske „ 40 gld. a. v.	23.50	24.—
Salmove „ 40 „ „ „	34.—	35.—
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	—	22.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „	31.50	32.—
St. Genois „ 40 „ „ „	22.50	21.50
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	20.50	21.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	21.—	23.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.27	5.28
Napoleonsd'or	8.90	8.91
Srebro	105.10	105.30

Prostovoljno se prodaja hiša v Dolskem

blizu Dola. Proda se tudi vrt in njiva za dva mernika posetve.

Kdor želi to posestvo kupiti, naj se oglasi v Dolskem hiš. št. 32. (6—3)

Jurij Dornik-ova zaloga olja v Trstu.

Pošilja se s poštnim povzajem (Postnachnahme), s plačano colnino, vožnino (poštino), posodo in vsemi drugimi stroški, do vsake postaje avstrijsko-ogrske monarhije, od 25 funtov dalje. — Zapisniki cene se dobé zastonj in franko. (4—6)

RAZGLAS.

Mestna srenja novomeška daje v najem svoj v mestu, ob reki Krki bivajoč, ne davno še le na novo postavljen mlin s petimi tečaji in konstantno vodno močjo. Mlin ima vse čistilne priprave, lepo stanovališče, magacine, gospodarsko poslopje, ter se odda na 4, oziroma tudi na 6 let, početkom 1. aprila l. 1874.

Najemna dražba bo 18. marca 1874.

Najemne ponudbe se sprejemajo do 11. ure dopoldne istega dne.

Najemščina (Ausrufspreis) je postavljena na 800 gold.

Natančnejši pogoji se izvedo in sprejemajo v mestni pisarnici.

Novomesto, 21. febr. 1874.

Rizzoli,
mestni župan.

(7—2)

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.